

SINIF ÖĞRETMENLİĞİ PROGRAMINA KAYITLI ÖĞRENCİLERİN LİSANS PROGRAMINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Levent VURAL*

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, eğitim fakültesi sınıf öğretmenliği anabilim dalı 4. sınıf öğrencilerinin öğretmen yetiştirme programı hakkındaki görüşlerini belirlemektir.

Araştırmanın evrenini toplam 6 şubeden oluşan 300 sınıf öğretmenliği anabilim dalı 4.sınıf öğrencisi, “Seçkisiz Örneklem” yoluyla seçilen 3 şubeki 150 öğrenci ise araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri, araştırmacı tarafından geliştirilen anket formu aracılığıyla toplanmıştır.

Araştırmanın sonucunda öğrencilerin sınıf öğretmeni yetiştirme programı hakkındaki görüşlerinde cinsiyete, mezun olunan ortaöğretim kurumuna ve yerleşim birimine bağlı olarak anlamlı bir farklılık görülmemiştir.

Anahtar Sözcükler: İlköğretim, Öğretmen Yetiştirme, Program Değerlendirme

THE STUDY OF THE CONSIDERATIONS OF PRIMARY EDUCATION DEPARTMENT STUDENTS ABOUT THE BACHELOR’S DEGREE OF THE PROGRAM

ABSTRACT

The aim of the present study is to identify the considerations of the 4th grade Primary Education Department students on the teacher training program.

300 4th grade Primary Education Department students in 6 sections constitute the population and 150 students in 3 sections chosen in terms of “random sampling” constitute the sample of the study.

The results of the statistical analysis show that the considerations of the students about the classroom teacher training program did not reveal any significant differences in terms of sex, the high school they graduated from and the place they grew up.

Keywords: Elementary Education, Teacher Training, Program Evaluation

---

* Araş. Gör. Trakya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Böl., Eğitim Programları ve Öğretim ABD, EDİRNE

1. GİRİŞ

Değişen dünya bir çok alanda kavram, yapı ve değerlerin anlamında boşalmalar ve onların içeriklerine yeni yüklemeler getirmiştir. Bu değişen kavramlardan biri de eğitimidir.

Eğitimin temel amaçlarından biri, “kalkınma çabalarının başarılı olabilmesinde gerekli olan uygun nitelikte ve sayıda elemanların yetiştirilmesidir. Eğitim; toplumun yaratıcı gücünü ve verimini arttıran, toplumda bireylere yeteneklere göre yetişme ve gelişme olanakları sağlayan en etkili bir araçtır”(Akhun,1987:46).

Eğitim sistemi içerisinde öğretmen, sistemin sağlıklı bir şekilde yürümesini ve işletilmesini sağlayan önemli bir unsurdur. Öğretmen, her sistemin kendisini bulduğu ve kendisini tanımladığı olgulardan biridir. “Hiçbir eğitim modeli, o modeli işletecek personelin niteliği üzerinde hizmet üretemez. Anayasa, kanun, kalkınma planları ve hükümet programlarında ilköğretim alanında öngörülen hedeflerin gerçekleştirilmesi, üst düzeyde alınan kararların uygulayıcısı konumundaki öğretmenin okulda göstereceği başarısına bağlıdır” (Koçak,1992:395).

Oral (2003:2); öğretmen eğitimi; programa yerleştirme, hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim olmak üzere üç aşamada ele almaktadır. Hizmet-öncesi eğitimde programın çağdaş, dinamik ve esnek bir yapıda olmasını, mikro eğitim yaklaşımını içermesini, modern dil, bilgisayar ve fen laboratuvarları, zengin bir kütüphane, eğitim araçları merkezi ve uygulama okulu ile desteklenmesi gerektiğini belirtmektedir.

Ülkemizde öğretmen yetiştirme cumhuriyet öncesinden itibaren çeşitli uygulamalar yoluyla gerçekleştirilmeye çalışılmış, her uygulama kendi eleştirisini de beraberinde getirmiştir. Öğretmen yetiştirme'nin 1982 yılında MEB'den alınarak üniversitelere devredilmesiyle birlikte öğretmen yeterliklerine yönelik eleştiriler devam etmiş, bu süreç içerisinde de çeşitli yapılandırmalarla hizmet öncesi sürecin niteliğinin artırılmasına çalışılmıştır.

Mustan da (2002:117), Türkiye’de öğretmenlerin mesleklerinin gerektirdiği yeterlikleri, gerek öğretime yönelik hazırlık bakımından, gerekse toplumsal yaşama katılma noktasında gösteremediklerini belirtmektedir. Bunun önemli nedenlerinden birinin hizmet öncesi görülen eğitimdeki yetersizlik olduğu söylenebilir.

Akçamete de (2005:8), öğretmen yetiştiren eğitim fakültelerinin çeşitli sorunlarla yüzyüze kaldığını belirtmekte; eğitim fakültelerine gelen öğrencilerin nitelikleri, öğrenci sayısının fazlalığı, yetişmiş nitelikli öğretim elemanı açığı ile uygulama (okul kaynaklı)

ağırlıklı öğretmen yetiştirme sürecinin gereği gibi işletilememesi sorunlarının bunların başında geldiğini vurgulamaktadır.

Öğretmenlerin hizmet öncesi eğitim sürecinde gördükleri yetiştirme programının sistem içerisinde oldukça önemli bir yeri vardır. Programlar aracılığıyla öğretmen adaylarına gerekli mesleki yeterlikler kazandırılmaya çalışılır.

Öğretmen adaylarının yetiştirildikleri programlar, adayları mesleğe başladıktan sonra karşılaştıkları çeşitli durumlara hazırlar nitelikte olması gerekir. Gerçek yaşam durumları karşısında etkililiğini gösteremeyen programların ülkemiz öğretmen yetiştirme sistemi açısından boşa harcanan zaman ve emek anlamına geleceği açıktır. Bu programlar ile ilgili sistem içerisindeki öğretmen adaylarından alınan dönütler sistemin aksaklıklarının düzeltilmesi açısından da oldukça önemlidir.

Bu dönüt ve bilgilerle program tanımlanır, kalitesi ölçülür. Ayrıca yapılan bu değerlendirme ile programın güvenilirliği ve işe yararlığı ortaya çıkar. Değerlendirmenin amaçları ;

- Hangi hedeflere ulaşılmış olduğunu tespit etmek
- Maliyetini tespit etmek
- Programın tek tek parçalarını değerlendirmek
- Eğitimin bilimsel temellerine katkıda bulunmak

olarak düşünülebilir ([http:// www.egitim.aku.edu.tr/programdegerlendirme.ppt](http://www.egitim.aku.edu.tr/programdegerlendirme.ppt)).

Günümüzde çok çeşitli program değerlendirme yöntemleri bulunmaktadır. Bu yöntemlerden biri de, o programın uygulandığı kişilere program hakkındaki düşüncelerini sormaktır.

Öğrencilerin eğitimi değerlendirmelerinin geçerliliği 1970'li yıllarda şiddetle tartışılan bir konu iken günümüzde eğitim otoritelerinin neredeyse tamamı öğrenci değerlendirmelerinin geçerli olduğu ve eğitimde kaliteyi artırmak için yaygın kullanımlarının gerektiği konusunda fikir birliği içerisinde dirler.

Öğrencilerin değerlendirilmesinde çoktan seçmeli sorulardan gözlem formlarına kadar birçok yöntem varken verilen eğitimin değerlendirilmesinde ne yazık ki, gelişmeler buna paralel seyretmemektedir. Birçok eğitim kurumunda geri bildirim alınmadığı gibi kullanılan araçların amaca yönelik olup olmadığı konusunda da şüpheler vardır. Oysa eğitilen, eğitici ve eğitim ortamı üçlüsü arasında gerçekleşen eğitimi ölçebilmek için her üç bileşenin de değerlendirilmesinin aynı derecede önemli olduğu açıktır. Bununla birlikte gerek devlet kuruluşları, gerekse meslek örgütleri düzeyinde verilen eğitimin değerlendirilmesine ve

öğrenci geri bildirimini alınmasına olan ilgi de giderek artmaktadır (<http://www.aile.trakya.edu.tr/anabilim/makaleler/SETh.doc>).

2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmanın amacı Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı 4. sınıf öğrencilerinin öğretmen yetiştirme programı hakkındaki görüşlerini belirlemektir. Bu amacın gerçekleştirilmesi için aşağıdaki alt problemlere yanıt aranmıştır.

Sınıf öğretmenliği 4. sınıf öğrencilerinin öğretmen yetiştirme programı hakkındaki görüşleri cinsiyete, mezun oldukları ortaöğretim kurumuna ve yetiştikleri yerleşim birime göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir ?

Ayrıca öğrenciler, öğretmen yetiştirme programında;

- ✓ Mesleki bilgilerin hangi alanda yoğunlaşmasını istemektedirler?
- ✓ Yetiştirme programında gereksiz olduğunu düşündükleri dersler varsa bunlar nelerdir ?
- ✓ Sınıf öğretmeni yetiştirme programında olmasını istedikleri ders veya uygulamalar nelerdir ?
- ✓ Okul deneyimi (staj) çalışmalarının sağlıksız bir şekilde yürüdüğünü düşünüyorlarsa bunun nedenleri nelerdir ?

3. YÖNTEM

3.1 Çalışmanın Evren ve Örneklemi

Çalışmanın evreni 2003-2004 eğitim-öğretim yılında Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalında 6 şubede öğrenim gören 4. sınıf öğrencileridir. Çalışmanın örneklemini ise evrenden “tesadüfi örneklem” yoluyla seçilen 3 şubedeki 150 öğrenci oluşturmaktadır.

3.2 Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen anket formu kullanılmıştır. Anket formu, ölçek maddelerini içeren 19 soru ve 4 adet de açık uçlu sorudan oluşmaktadır. Anket formunun geliştirilmesi sırasında kapsam geçerliliği için uzman görüşüne başvurulmuş ve yapılan düzenlemeler sonucunda anket formuna son şekli verilmiştir. Anketin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı ise 0.83 bulunmuştur.

3.3 Verilerin Analizi

Öğrencilerin sınıf öğretmeni yetiştirme programına ilişkin görüşleri ile çeşitli değişkenler arasındaki ilişki t- testi ve one-way anova ile test edilmiş ve anlamlılık düzeyi 0.05 olarak alınmıştır. Toplanan veriler belirlenen alt sorunlar doğrultusunda SPSS 11.0 istatistik paket programında çözümlenmiştir.

Ölçeğin açık uçlu sorularının değerlendirilmesinde ise verilen yanıtların frekansları çıkarılmış ve bunlar üzerinden çeşitli yorumlara gidilmiştir.

4. BULGULAR ve YORUM

Ülkemizde sınıf öğretmeni yetiştirme programı 1997 yılında gerçekleşen yeni yapılanma ile birlikte oldukça farklı bir içerik kazanmıştır. Program geliştirme bir süreçtir ve yeni gereksinimlere göre biçimlenmesi gerekmektedir. Bu çalışma sonucunda da sınıf öğretmeliği anabilim dalı 4. Sınıf öğrencilerinin öğretmen yetiştirme programı hakkında olumlu bir görüş içerisinde olmadıkları görülmüştür. Öğrencilerin % 52'si programda yer alan "Okul Deneyimi" çalışmalarının süresinin yeterli olmadığı, % 50'si programın uygulamaya dönük yönünün bulunmadığı, % 77'si ise programdan çıkarılması gereken derslerin bulunduğu görüşündedirler.

Öğrencilerin sınıf öğretmeni yetiştirme programı hakkındaki görüşlerinde cinsiyet değişkenine göre oluşan tablo aşağıdaki gibidir.

Tablo 1. Cinsiyetlerine Göre Öğrencilerin Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Programına Yönelik t Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	X	S	Sd	t	P
Kız	114	50,12	10,32	148	1,50	.134
Erkek	36	47,25	8,78			

Tablo 1'de görüldüğü gibi cinsiyetler arasında sınıf öğretmeni yetiştirme programına yönelik anlamlı bir farklılık görülmemektedir. [$t(148)=1.50, p >.05$] Vural'ın 2004 yılında aynı anabilim dalından mezun ve **öğretmen olarak çalışan** katılımcılar üzerinde gerçekleştirdiği çalışmasında (Vural,2004:84) kadınlar erkek meslekdaşlarına oranla program hakkında daha olumlu bir görüş belirtmelerine rağmen bu farklılık öğrenimleri sırasında cinsiyetler arasında görülmemiştir.

Sınıf öğretmenliği anabilim dalında öğrenim gören 4. sınıf öğrencilerinin sınıf öğretmeni yetiştirme programı hakkındaki görüşlerinde mezun olunan ortaöğretim kurumu ve yetiştikleri yerleşim birimine göre anlamlı bir farklılık görülmemiştir.

Anketin açık uçlu maddelerinden elde edilen verilere ilişkin olarak gerçekleştirilen dağılımlar ise aşağıda belirtildiği şekildedir.

Tablo 2. Öğrencilerin Mesleki Bilgilerin Yoğunlaşmasını İstedikleri Alanlara İlişkin Görüşleri

Değişken	Frekans		Toplam Yüzde
	Kız	Erkek	
Öğretim Yöntem ve Teknikleri	74	26	67
Rehberlik	66	15	54
Sınıf Yönetimi	55	12	45
Özel Eğitim	20	8	19
Öğretimde Planlama ve Değerlendirme	6	2	5

Tablo 2’de görüldüğü gibi öğrenciler mesleki bilgilerin yoğunlaşması gereken alanlarla ilgili olarak farklı görüşler belirtmişlerdir. Yukarıda belirtilen alanların öğretmenlik mesleğinin en temel alanları olduğu görülmektedir. Öğretim yöntem ve tekniklerinin % 67 ile öğrenciler tarafından üzerinde en çok durulması gereken alan olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Öğrencilerin Yetiştirme Programında Gereksiz Olduğunu Düşündükleri Alanlara İlişkin Görüşleri

Değişken	Frekans		Toplam Yüzde
	Kız	Erkek	
Fizik	40	9	36
Kimya	36	11	34
Turizm	30	4	25
Biyoloji	22	8	22
Uygurlık Tarihi	22	4	19

Tabloda görüldüğü üzere öğrenciler lisans programında %36 ile “Fizik” dersini, % 34 ile de “Kimya” dersini gereksiz olarak görmektedirler. Bu dersleri sırasıyla “Turizm” ve “Biyoloji” dersleri izlemektedir. Öğrenciler tarafından gereksiz olarak görülen dersler incelendiğinde, bu derslerin “Alan Bilgisi” dersleri içerisinde yer aldığı görülmektedir. Vural’ın 2004 yılında yapmış olduğu “Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Mezunu Öğretmenlerin Program ve Fakülte Değerlendirmesi” isimli tez çalışmasında da mezun öğretmenler “Alan Bilgisi” derslerinin yoğunluğunun çok fazla olduğunu belirtmişlerdir. Bu bağlamda sınıf öğretmenliği programında alan bilgisi derslerinin oranının veya alan bilgisi derslerinin içeriğinin yeniden düzenlenmesi gerektiği sonucuna ulaşılabilir.

Tablo 4 . Öğrencilerin Yetiştirme Programında Faydalı Olacağını Düşündükleri Ders ve Uygulamalara İlişkin Görüşleri

Değişken	Frekans		Toplam Yüzde
	Kız	Erkek	
Öğrenme Psikolojisi Dersi Olmalı	37	8	36
Felsefe ve Sosyoloji Dersleri Olmalı	25	5	24
Çocuk Psikolojisi ve Gelişimi Dersi Olmalı	18	3	17
“Okul Deneyimi” Çalışmalarının Süresi Arttırılmalı	17	3	16
Dersler Uygulamaya Dönük Olmalı	13	3	13

Tablo 4’ de görüldüğü gibi öğrencilerin lisans programında olmasını istedikleri derslerin başında “Öğrenme Psikolojisi” dersi gelmektedir. Öğrencilerin özellikle “Öğrenme Psikoloji” ve “Çocuk Psikolojisi” gibi dersleri ihtiyaç olarak görmeleri, ayrıca “Okul Deneyimi” çalışmalarının yetersizliğini belirtmeleri lisans programının öğrencilere öğretmenlik meslek bilgisini kazandırması açısından yetersiz olduğu sonucuna bizleri ulaştırabilir.

Ayrıca öğrencilerin derslerdeki uygulama çalışmalarının yetersizliğini belirtmeleri öğretme-öğrenme sürecinin teorik ağırlıklı olarak yürütüldüğünün bir işaretidir.

**Tablo 5 . Öğrencilerin Okul Deneyimi (Staj) Çalışmalarında Gördükleri
Aksaklıklara İlişkin Düşünceleri**

Değişken	Frekans		Toplam Yüzde
	Kız	Erkek	
‘Okul Deneyimi” Çalışmaları Her Yıla Yayılmalı	29	4	28
Öğretim Elemanlarının ‘Okul Deneyimi” Çalışmalarına Gereken Önemi Vermemesi	25	8	28
İlköğretim Okulları tarafından ‘Okul Deneyimi” Çalışmalarının Önemszenmemesi	22	3	21

Tablo 5’te görüldüğü gibi öğrenciler “Okul Deneyimi” çalışmalarının süresinin daha uzun olması gerektiğini düşünmektedirler. Bu çalışmaların yürütülmesi sırasında çalışmaların yürütüldüğü okul ve çalışmaların yürütüldüğü öğretim elemanından kaynaklanan sorunlar çalışmaların daha sağlıklı bir şekilde yürütülmesini engellemektedir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Yapılan araştırmada elde edilen veri sonuçlarına göre aşağıdaki yargılara ulaşılmıştır.

- ✓ Öğrencilerin sınıf öğretmeni yetiştirme programı hakkındaki görüşleri; cinsiyete, mezun olunan ortaöğretim programına ve yetiştikleri yerleşim birimine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.
- ✓ Öğrenciler, lisans programı içerisinde yer alan bazı alan bilgisi derslerini gereksiz dersler olarak görmektedirler.
- ✓ Öğrenciler lisans programında “Öğrenme Psikoloji” , “Çocuk Psikolojisi ve Gelişimi” gibi derslerin olmasını istemektedirler.

- ✓ Öğrencilerin %90'ı okul deneyimi çalışmalarının sağlıklı yürümediğini belirtmektedir.
- ✓ Öğrenciler okul deneyimi çalışmalarının daha uzun süreye yayılmasının mesleki kazanım açısından daha yararlı olacağını düşünmektedir.

Tüm bunların ışığında aşağıdaki öneriler getirilebilir;

- ✓ Sınıf öğretmeni yetiştirme programındaki alan bilgisi dersleri öğretmenlik mesleği ile ilintili dersler olmalıdır.
- ✓ “Okul Deneyimi” çalışmaları daha uzun süreyi kapsmalı ve yürütülmeleri sırasında öğretim elemanlarınca gereken önem gösterilmelidir.
- ✓ Derslerin işlenişi sırasında pratik uygulamalara daha çok yer verilmelidir.

Ayrıca benzer bir konu üzerinde çalışma yapmak isteyen araştırmacılar örneklemelerini farklı üniversitelerden seçerek daha kapsamlı bir araştırma yapabilirler. Veri elde etmede kullandıkları formda sınıf öğretmeni yetiştirme programında görülen olumlu veya olumsuz durumların nedenlerine ilişkin içerik sorularına da yer verebilirler.

KAYNAKÇA

Akçamete, Gönül (2005) “ Eğitim Bilimleri Fakültesi Dekanı Prof.Dr. Gönül Akçamete'nin Konuşması”, *Çağdaş Eğitim*, Sayı: 318, 8

[http : // www.egitim.aku.edu.tr/programdegerlendirme.ppt](http://www.egitim.aku.edu.tr/programdegerlendirme.ppt)

[http : // www.aile.trakya.edu.tr/anabilim/makaleler/SETh.doc](http://www.aile.trakya.edu.tr/anabilim/makaleler/SETh.doc)

Koçak, Kemal (1992) “İlköğretime Öğretmen Yetiştirme ve İstihdamı”, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* ,395

Mustan,Türkan (2002) “Dünyada ve Türkiye’de Öğretmen Yetiştirmede Yeni Yaklaşımlar” , *Eğitim Yönetimi* , Sayı: 29 ,125

Oral, Behçet (2004) “Öğretmenin Hizmet Öncesi ve Hizmet İçi Eğitimi” ,
<http://www.dicle.edu.tr / dusosder/sayi1/behçeto.htm>

Vural, Levent (2004) *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Mezunu Öğretmenlerin Program ve Fakülte Değerlendirmesi* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi , EDİRNE, 2004